

Рецензія

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Цибулька Григорія Яковича

на дисертаційну роботу **Чернишова Сергія Олександровича**

«Підготовка майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертаційної роботи. У дисертаційній роботі С. О. Чернишова піднімається відносно нова для вітчизняної педагогічної науки тема, актуальність якої обґрунтовується вимогами сучасного суспільства до вищої та загальної середньої освіти. Так, стрімка інформатизація суспільства, бурхливий розвиток IV промислової революції передбачають підготовку відповідального, самодостатнього громадянина, патріота, який володіє ключовими компетентностями і здатний до інноваційної перетворювальної діяльності засобами цифрових технологій. Підготовка такого громадянина розглядається педагогічною громадськістю одним із основних завдань Нової української школи. Вирішення цього завдання може бути забезпечено під час оволодіння учнями змістом технологічної освітньої галузі, яка, як і інші, передбачає набуття ними предметних компетентностей.

Разом з цим слід відзначити, що проблема підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметної компетентності з технологічної освітньої галузі в науковій літературі розкрита досить повно. В якості такої розглядається проєктно-технологічна компетентність, яка ґрунтується на проєктній діяльності. У дослідженні С. О. Чернишова застосовано інший підхід – предметні компетентності з технологічної освітньої галузі визначено на основі практичних завдань з перетворювальної діяльності.

Очевидно, щоб забезпечити формування та розвиток в учнів таких здатностей учитель трудового навчання має бути відповідним чином підготовленим. Отже, порушена автором дисертації проблема є на сьогодні актуальною і своєчасною.

У рецензованій роботі досить виважено й чітко визначено протиріччя, усунення яких буде сприяти вирішенню даної проблеми. Це протиріччя між:

– сучасними вимогами суспільства до вчителя трудового навчання та

технологій і реальним станом його підготовки до формування в учнів загальноосвітньої школи предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі;

– рівнем розробки проблеми підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій до формування в учнів загальноосвітньої школи предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі науковцями та недостатністю її дослідження в педагогіці в контексті вимог Нової української школи;

– потенційними можливостями фахової підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів загальноосвітньої школи предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі та наявним науково-методичним забезпеченням її здійснення.

У результаті наукового пошуку С. О. Чернишов отримав результати, які характеризуються теоретичною й практичною значущістю.

Так, у дисертації **уперше:**

– обґрунтовано та визначено педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі в контексті Нової української школи, до яких віднесено:

– стимулювання потреби майбутнього вчителя трудового навчання до саморозвитку в технологічній освітній галузі;

– удосконалення змісту професійної підготовки у частині професійно-орієнтованих дисциплін з урахуванням Державного стандарту загальної середньої освіти з технологічної освітньої галузі;

– розширення використання активних форм і методів професійного навчання при опануванні шляхів формування предметних компетентностей в технологічній освітній галузі;

– поглиблення психолого-педагогічної та цифрової підготовки з орієнтацією на майбутню діяльність з поколінням *Z* і *a*;

– створення інформаційно-освітнього середовища ЗВО для забезпечення повсюдного доступу до освітніх компонентів на засадах візуально-цифрового підходу та технологій Веб 3.0;

– виокремлено структурні компоненти підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-професійний),

9643804316733045

критерії (мотиваційно-ціннісний, інформаційний (знанєвий), практичний, оцінний) та показники їх оцінки;

– уточнено понятійний апарат дослідження, зокрема поняття «підготовка майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі», «компетентність», «предметна компетентність», «завдання», також класифікацію предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі;

– подальшого розвитку дістала система знань про зміст і методику підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій до формування в учнів ЗЗСО предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі.

Вагомим вважаємо і практичний доробок С. О. Чернишова, а саме: автором розроблено навчально-методичне забезпечення професійної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів ЗЗСО предметних компетентностей, до якого віднесено:

- комплекс завдань на стимулювання студентів до саморозвитку;
- доповнення (удосконалення) змісту професійно-орієнтованих дисциплін з урахуванням Державного стандарту загальної середньої освіти з технологічної освітньої галузі;
- розроблену вибіркочну навчальну дисципліну «Цифрові технології у роботі вчителя трудового навчання»;
- рекомендації щодо збільшення ваги активних форм і методів професійного навчання при опануванні методами формування предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі;
- рекомендації щодо удосконалення психолого-педагогічної підготовки студентів до роботи з учнями сучасних поколінь Z і α ;
- рекомендації зі створення інформаційно-освітнього середовища ЗВО для формування готовності майбутніх вчителів трудового навчання та технологій до використання цифрових технологій в освітній діяльності.

Аналіз змісту дисертації, анотації та публікацій С. О. Чернишова є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів, що забезпечуються: коректністю постановки розглянутих завдань; чіткістю та логікою виконаного дослідження; належним науковим рівнем викладення матеріалу; обґрунтованістю вихідних положень, системним аналізом теоретичного матеріалу, виявленням причинно-наслідкових зв'язків

між елементами досліджуваної проблеми; застосуванням наукового інструментарію. Все це свідчить про володіння здобувачем теоретичними основами проблеми дослідження та відповідними методами наукового пошуку.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечена вивченням потужної джерельної бази дослідження (263 найменування, із яких 27 – іноземною мовою), апробацією матеріалів дисертації у виступах на науково-практичних конференціях і семінарах різного рівня.

Оформлення роботи відповідає чинним вимогам до наукових праць такого рівня.

Разом із зазначеними позитивними рисами аналізованого дослідження зазначимо і **дискусійні та суперечливі його елементи:**

1. В підрозділі 1.1. «Підготовка майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі як педагогічна проблема» автор дисертації дещо захопився викладенням історії становлення професійної підготовки вчителя взагалі і майбутнього вчителя трудового навчання зокрема. Натомість, на нашу думку, слід було б більш глибоко проаналізувати нові вимоги НУШ, професійного стандарту вчителя ЗЗСО та Державного стандарту ЗСО.

2. У підрозділі 1.2 «Сутність, структура та зміст предметних компетентностей в технологічній освітній галузі» обґрунтовано систему технологічних компетентностей, яка представлена трьома групами. В підрозділі доцільно було б представити всі складові системи предметних компетентностей з перетворювальної діяльності.

3. При визначенні типових задач діяльності для системи предметних компетентностей дисертант посилається на застосований ним суб'єктно-діяльнісний підхід. На нашу думку слушним було б розкрити сутність цього підходу більш докладно.

4. В дисертації визначено структурні компоненти (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-професійний), критерії та показники підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі. Автору необхідно було б в тексті дисертації зробити пояснення щодо того, як вони співвідносяться з вимогами Нової української школи та професійного стандарту вчителя.

5. У підрозділі 3.2 «Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей» варто було б посилити якісний аналіз отриманих результатів підсумкового етапу педагогічного експерименту.

Але, незважаючи на висловлені зауваження, вважаємо, що дисертаційна робота С. О. Чернишова «Підготовка майбутнього вчителя трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне і прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає **вимогам** наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також вимогам пунктів 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р.) та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент

кандидат педагогічних наук, доктор педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Григорій ЦИБУЛЬКО

Підпис Г. Я. Цибулько засвідчую:

Начальник відділу кадрів

Євген СІЛІН

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ПТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №04/05/02-1277 від 09.04.2021;
Цілісність даних: не порушена;

9643804316733045

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: Цибулько Григорій Якович 1890410078;
Належність до Юридічної особи: ;
Код юридичної особи в ЄДР: 1890410078;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 382367105294AF9704000008B803B0011265502;
Видавець кваліфікованого сертифіката: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг;
Тип носія особистого ключа: Захищений;
Тип підпису: Кваліфікований;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 13:10 06.05.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 13:10 06.05.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)